

PRAKTIJKBOEK BOUWBESLUIT 2012

DR. IR. M. VAN OVERVELD
ING. P.J. VAN DER GRAAF
ING. S. EGGINK-EILANDER
ING. M.I. BERGHUIS

OMGEVING
IN DE PRAKTIJK .nl

OMGEEVING IN DE PRAKTIJK

Meer informatie over deze en andere publicaties vindt u op www.sdu.nl of bij onze afdeling Klantenservice:

Sdu Klantenservice
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
Tel. (070) 378 9880
www.sdu.nl/service

Praktijkboek Bouwbesluit 2012

Auteurs:

dr. ir. M. van Overveld
ing. P.J. van der Graaf
ing. S. Eggink-Eilander
ing. M.I. Berghuis

Begeleidingscommissie:

Cluster Bouwkwaliteit van het Ministerie van BZK
Vereniging Bouw- en woningtoezicht Nederland (VBWTN)
Nederlandse vereniging voor brandweezorg en rampenbestrijding (NVBR)

OMGEVENING
IN DE PRAKTIJK .nl

Sdu Uitgevers bv

Den Haag, 2011

Omslagontwerp: SD Communicatie, Rotterdam

ISBN: 9789012134248

NUR: 955

MINGEVING
IN DE PRAKTIJK .nl

© Sdu Uitgevers bv, Den Haag, 2011

Alle rechten voorbehouden. Behalve de door de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De bij toepassing van art. 16b en 17 Auteurswet 1912 wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens kopiëren dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, tel.: 023-7997810. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken op grond van art. 16 Auteurswet 1912 dient men zich te wenden tot de stichting PRO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, tel.: 023-7997809. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave ten behoeve van commerciële doeleinden dient men zich te wenden tot de uitgever.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, kan voor de afwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden auteur(s), redacteur(en) en uitgever deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system of any nature, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

While every effort has been made to ensure the reliability of the information presented in this publication Sdu Uitgevers neither guarantees the accuracy of the data contained herein nor accepts responsibility for errors or omissions or their consequences.

Voorwoord

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft een herziene versie van het bouwbesluit in procedure gebracht, die naar verwachting op 1 januari 2012 in werking zal treden. Deze versie bevat niet alleen de inhoud van Bouwbesluit 2003, maar bevat ook de inhoud van het Gebruiksbesluit, van een belangrijk deel van de Model-bouwverordening 1992, paragraaf 2 van het Besluit aanvullende regels veiligheid wegtunnels en van de Circulaire bouwlawaai 2010. Het herziene bouwbesluit, met als citeertitel Bouwbesluit 2012, bestrijkt nu de hele levenscyclus van het bouwwerk: het bouwen, gebruiken en slopen. Bovendien bevat het naast voorschriften over bouwwerken nu ook voorschriften over erven en terreinen. Bestond Bouwbesluit 2003 nog uit zeven hoofdstukken, Bouwbesluit 2012 bestaat nu uit negen hoofdstukken.

Bij de herziening van het bouwbesluit is een aantal wijzigingen doorgevoerd die het noodzakelijk maken om het besluit grondig te bestuderen. Zo zijn diverse termen en begrippen gewijzigd en is de methodiek van de brandveiligheidsvoorschriften ingrijpend veranderd. Een andere opvallende wijziging is de betekenis van 'rechtens verkregen niveau', die sterk afwijkt van wat u van Bouwbesluit 2003 gewend was. In samenhang daarmee is de mogelijkheid van het verlenen van ontheffing bij een verbouwing afgeschaft. Een eveneens opvallende wijziging is de personenbenadering die nu in Bouwbesluit 2012 is doorgevoerd.

Bij deze ingrijpende herziening van het Bouwbesluit, kunt u dit praktijkboek, dat is opgesteld in opdracht van het Ministerie van BZK, goed gebruiken om wegwijs te worden in Bouwbesluit 2012. U kunt het Praktijkboek Bouwbesluit 2012 zien als een studieboek om de nieuwe materie eigen te maken. De toonzetting is, evenals het eerder door het voormalige Ministerie van VROM uitgegeven praktijkboek over het bouwbesluit, 'to the point': geen lange verhandelingen, maar een bondige uitleg van het hoe en wat. En omdat het allemaal pas écht gaat leven als het om concrete bouwplannen gaat, zijn er voorbeelden gegeven die betrekking hebben op drie concrete bouwplannen.

Voor het schrijven van het praktijkboek is gebruik gemaakt van een concept van de nieuwe regelgeving, dat parallel aan het schrijven van het praktijkboek werd aangepast. Aan deze aanpassingen is dan ook de nodige extra aandacht besteed om zoveel mogelijk te voorkomen dat van een voorschrift uit een eerder concept van Bouwbesluit 2012 is uitgegaan. Mocht desondanks toch nog iets over het hoofd zijn gezien, dan wordt het ten zeerste op prijs gesteld als u dit meldt.

Ook al kunt u hiermee ver komen, echt goed werken met Bouwbesluit 2012 leert u pas in de praktijk. Evenals voor de vorige versies van het Bouwbesluit gold, geldt ook voor Bouwbesluit 2012: 'Al doende leert men!', waarbij u veel profijt kunt hebben van het Praktijkboek Bouwbesluit 2012.

Veel succes,
namens het auteursteam,
Rien van Overveld

OMGEVING
IN DE PRAKTIJK .nl

Inhoud

Voorwoord	5
Inhoud	7
Leeswijzer	11
1 Omgaan met Bouwbesluit 2012	13
1.1 Achtergrond Bouwbesluit 2012	13
1.1.1 Historie van het Bouwbesluit	13
1.1.2 Overige regelgeving	14
1.1.3 Reikwijdte Bouwbesluit 2012	14
1.2 Opzet	15
1.2.1 Indeling van Bouwbesluit 2012	15
1.2.2 Wijze van geven van voorschriften	16
1.2.3 Aansturingstabel	18
1.2.4 Afronden	18
1.2.5 Regeling Bouwbesluit 2012	18
1.3 Bouwwerkfasen	18
1.3.1 Bouwen	19
1.3.2 Bestaand	25
1.3.3 Slopen	27
1.4 Gebruiksfuncties	28
1.4.1 Onderverdeling	28
1.4.2 Gemeenschappelijke ruimte	29
1.4.3 Gezamenlijke ruimte	29
1.4.4 Gebruiksfuncties van dezelfde soort	30
1.4.5 Nevenfunctie	30
1.4.6 Subgebruiksfunctie	30
1.4.7 Voorbeelden gebruiksfuncties	31
1.5 Basisbegrippen en personenbenadering	33
1.5.1 Gebruiksoppervlakte	33
1.5.2 Gebruiksgebied	34
1.5.3 Perceel	40
1.5.4 Personenbenadering	40
1.6 Normen	42
1.7 Gelijkwaardigheid en gelijkwaardige oplossing	43
1.7.1 Overleggen van een erkende kwaliteitsverklaring	45
1.7.2 Overtuigen van het bevoegd gezag	45
1.7.3 Wegtunnel langer dan 250 m	46
1.8 Erkende kwaliteitsverklaring en CE-markering	46
1.8.1 Erkende kwaliteitsverklaring	46
1.8.2 CE-markering	47
2 Veiligheid	51

2.1	Sterkte	51
2.1.1	Eurocodes	53
2.1.2	Belastingscombinaties	55
2.1.3	Uiterste grenstoestand	57
2.1.4	Sterkte bij brand	58
2.2	Gebruiksveiligheid	66
2.2.1	Afscheiding langs een vloer, trap of hellingbaan	67
2.2.2	Overbruggen van hoogteverschillen	73
2.2.3	Beweegbaar constructieonderdeel	79
2.3	Brandveiligheid	80
2.3.1	Beperken kans op ontstaan van brand	80
2.3.2	Beperken kans op ontwikkelen van een brand	83
2.3.3	Brandcompartimentering	87
2.3.4	Subbrandcompartimentering	97
2.3.5	Beschermde subbrandcompartiment	99
2.3.6	Vluchtroute	102
2.3.7	Hoge en ondergrondse gebouwen	115
2.3.8	Veiligheidszone en plasbrandaandachtsgebied	115
2.4	Inbraakwerendheid	116
2.5	Veiligheid wegtunnel	118
3	Gezondheid	119
3.1	Geluidwering	119
3.1.1	Bescherming tegen geluid van buiten	119
3.1.2	Bescherming tegen geluid van installaties	125
3.1.3	Beperking van galm	127
3.1.4	Geluidwering tussen ruimten van verschillende gebruiksfuncties	127
3.2	Vochtwerking	131
3.2.1	Wering van vocht van buiten	131
3.2.2	Wering van vocht van binnen	132
3.3	Ventilatie en rookgasafvoer	134
3.3.1	Luchtverversing	135
3.3.2	Spuivoorziening	140
3.3.3	Toevoer verbrandingslucht en afvoer van rookgassen	141
3.4	Schadelijke omstandigheden	144
3.4.1	Beperken van stoffen of straling uit materialen en de grond	144
3.4.2	Bescherming tegen ratten en muizen	144
3.5	Daglicht	145
3.5.1	Equivalente daglichtoppervlakte	146
3.5.2	Vereiste equivalente daglichtoppervlakte	149
4	Bruikbaarheid	151
4.1	Verblijfsgebied en verblijfsruimte	151
4.1.1	Aanwezigheid en omvang verblijfsgebied	151
4.1.2	Afmetingen verblijfsgebied en verblijfsruimte	152
4.2	Sanitaire ruimten	154
4.2.1	Toiletruimten	155
4.2.2	Badruimten	158
4.3	Toegankelijkheid gebouwen	159
4.3.1	Vrije doorgang	160
4.3.2	Toegankelijkheidssector en toegankelijkheid woonfunctie	163
4.4	Buitenberging en buitenruimte bij een woonfunctie	169
4.4.1	Buitenberging	169
4.4.2	Buitenruimte	170

4.5	Opstelplaats aanrecht, kook-, verwarmings- en warmwatertoestel	171
4.5.1	Opstelplaats aanrecht en kooktoestel	171
4.5.2	Opstelplaats verwarmings- en warmwatertoestel	172
4.6	Stallingsruimte voor fietsen	173
5	Energiezuinigheid en milieu	175
5.1	Energiezuinigheid	175
5.1.1	Energieprestatie	175
5.1.2	Thermische isolatie	177
5.1.3	Luchtdichtheid	178
5.2	Milieu	179
5.2.1	Bepalingsmethode milieuprestatie	179
5.2.2	Grenswaarde milieuprestatie	180
6	Installaties	181
6.1	Installatie volgens Bouwbesluit 2012	181
6.2	Aanwezigheid van kunstverlichting	182
6.2.1	Aanwezigheid van algemene kunstverlichting	182
6.2.2	Aanwezigheid van noodverlichting	183
6.3	Elektriciteits-, gas- en warmtegebruik	184
6.3.1	Elektriciteitsvoorziening	184
6.3.2	Gasvoorziening	187
6.3.3	Warmtelevering	188
6.4	Watervoorziening	189
6.4.1	Drinkwater	189
6.4.2	Warm water	190
6.5	Riolering	191
6.5.1	Indeling rioleringsinstallatie	191
6.5.2	Afvoer van huishoudelijk afvalwater	193
6.5.3	Afvoer van hemelwater	195
6.5.4	Gebouwaansluiting	197
6.5.5	Aansluiting op openbaar riool	197
6.6	Brandveiligheidsinstallaties	198
6.6.1	Brandmelding	198
6.6.2	Voorzieningen voor het kunnen vluchten	204
6.6.3	Voorzieningen voor het bestrijden van brand	208
6.6.4	Bereikbaarheid voor hulpverleningsdiensten	214
6.7	Bereikbaarheid van gebouwen voor gehandicapten	218
6.8	Tegengaan van veel voorkomende criminaliteit	218
6.9	Veilig onderhoud van gebouwen	219
7	Gebruik	221
7.1	Brandveilig gebruik	221
7.1.1	Rookverbod en open vuur	221
7.1.2	Vastzetten zelfsluitende constructieonderdelen	222
7.1.3	Brandveilige aankleding	222
7.1.4	Brandveiligheid inrichtingselementen	224
7.1.5	Opslag van brandbare stoffen	224
7.1.6	Veilig gebruik verbrandingstoestellen	227
7.1.7	Restrisico brandgevaar en ontwikkeling van brand	227
7.2	Veilig gebruik van vluchtroutes	228
7.2.1	Deuren in vluchtroutes	228
7.2.2	Opstelling zitplaatsen en breedte gangpaden	229
7.2.3	Beperking gevaar voor letsel	231

7.2.4	Restrisico veilig vluchten	231
7.3	Overige bepalingen veilig en gezond gebruik	231
7.3.1	Verbod tot overbewoning	232
7.3.2	Asbestvezels en formaldehyde	232
7.3.3	Veilig gebruik bouwwerken, open erven en terreinen	233
8	Bouwen en slopen	235
8.1	Procedure bouwwerkzaamheden	235
8.1.1	Aanwezigheid bescheiden	235
8.1.2	Uitzetten bebouwingsgrenzen en -hoogte	235
8.1.3	Mededeling aanvang en beëindiging bouwwerkzaamheden	236
8.2	Procedure sloopwerkzaamheden	236
8.2.1	Slopmelding	236
8.2.2	Aanwezigheid bescheiden	237
8.2.3	Mededeling aanvang en beëindiging sloopwerkzaamheden	237
8.3	Veiligheid en beperking van hinder voor de omgeving	238
8.3.1	Veiligheidsplan	238
8.3.2	Beperken van hinder voor de omgeving	238
8.3.3	Grondwaterstand	241
8.3.4	Afvalscheiding	241
	Bijlage 1 Twee-onder-een-kap-woning	243
	Bijlage 2 Winkel met appartementen	253
	Bijlage 3 Kantoor met werkplaats	263
	Bijlage 4 Voorbeelden	279
	Voorbeelden omgaan met Bouwbesluit 2012	279
	Voorbeelden veiligheid	288
	Voorbeelden gezondheid	303
	Voorbeelden bruikbaarheid	309
	Voorbeelden energiezuinigheid	313
	Voorbeelden installaties	315
	Voorbeelden gebruik	322
	Voorbeelden bouwen en slopen	323
	Bijlage 5 Trefwoorden	325

Leeswijzer

In dit praktijkboek vindt u alle uitleg en relevante informatie over de toepassing in de bouwpraktijk van Bouwbesluit 2012. Hierbij is de indeling in hoofdstukken gelijk gehouden aan de indeling in hoofdstukken van Bouwbesluit 2012. Het praktijkboek is evenals het besluit ingedeeld in afdelingen, waarbij elke afdeling een onderwerp bevat. De afdelingen in dit praktijkboek vallen qua onderwerp echter niet per se samen met de afdelingen van het besluit. Zo zijn in afdeling 2.3 van dit boek de aspecten van brandveiligheid behandeld, waarvan de voorschriften in het besluit in de afdelingen 2.8 tot en met 2.16 zijn opgenomen. Wel is voor de overzichtelijkheid zoveel mogelijk dezelfde volgorde aangehouden. Voor de overgangsbepalingen die in het negende hoofdstuk van Bouwbesluit 2012 zijn opgenomen, is in dit praktijkboek geen afzonderlijk hoofdstuk opgenomen. De daarin opgenomen specifieke overgangsbepalingen zijn behandeld bij het onderwerp waarop die bepaling betrekking heeft.

Als u nog onbekend bent met Bouwbesluit 2012 dan raden we u aan om eerst hoofdstuk 1 te lezen. Hierin is de opzet van Bouwbesluit 2012 uiteengezet en zijn de belangrijkste begrippen behandeld. Daarna kunt u zonder bezwaar de andere onderwerpen in willekeurige volgorde raadplegen.

Bij elk onderwerp wordt kort en bondig uitgelegd waar het om gaat en wat daarbij van belang is. Hierbij is de nodige aandacht besteed aan de in de voorschriften gebruikte terminologie of verwijzingen naar andere wetgeving.

Bij deze uitleg treft u de nodige 'Aandachtspunten' aan, gemarkeerd door een ivoorwitte achtergrond. Het gaat hierbij vooral om een interpretatie van een voorschrift of een combinatie van voorschriften waar u wellicht niet direct aan zou denken.

Omdat vrijwel iedereen die Bouwbesluit 2012 toe gaat passen met Bouwbesluit 2003 heeft gewerkt, is steeds in donkerrood kort aangegeven hoe dit in de oude regelgeving was. Dit is meestal **Bouwbesluit 2003**, maar heeft soms ook betrekking op het **Gebruiksbesluit** en de **Modelbouwverordening 1992**. Deze opmerkingen zijn alleen gemaakt als het in de ogen van de auteurs ging om belangrijke verschillen en is zeker niet uitputtend.

Voor zover grenswaarden (niveaus waaraan moet worden voldaan) zijn genoemd, zijn steeds de waarden van zowel nieuwbouw als bestaande bouw aangegeven. Verbouw en tijdelijke bouw is een vorm van nieuwbouw, die in zijn algemeenheid in § 1.3.1 van dit boek zijn behandeld. Slechts een enkele keer is bij de afzonderlijke onderwerpen ook ingegaan op verbouw of tijdelijke bouw.

In het praktijkboek is ook onderscheid gemaakt tussen 'begrip' en 'term'. We spreken van een begrip als het is gedefinieerd in het besluit of in een door het besluit aangestuurd document (bijvoorbeeld drinkwater dat in de door het besluit aangestuurde NEN 1006 is gedefinieerd). Is geen definitie gegeven, dan spreken we van term (bijvoorbeeld: constructieonderdeel).

Als in het praktijkboek een artikel uit Bouwbesluit 2012 wordt genoemd, is daarbij niet vermeld dat het een artikel van Bouwbesluit 2012 is. Gaat het om een artikel uit een andere regeling, dan is dit er uiteraard wel bij vermeld.

Het praktijkboek is gebaseerd op de officiële versie van Bouwbesluit 2012 van 5 juli 2011 en op een concept van het zogenaamde veegbesluit van 5 september 2011, dat in het kader van de

voorhangprocedure naar de Eerste en aan de Tweede Kamer is gezonden. Verder is uitgegaan van een concept van de Regeling Bouwbesluit 2012 van 9 september 2011 (dat nog niet was gepubliceerd). In bijlage I van de Regeling Bouwbesluit 2012 (concept) is een aantal normen genoemd, die nog niet bestonden, of waar alleen een eerdere versie van bestaat. Waar een dergelijke norm in het praktijkboek ter sprake komt, is in een voetnoot vermeld dat die niet beschikbaar was en is aangegeven waarvan wel is uitgegaan. Dit biedt de lezer van het praktijkboek de mogelijkheid om na te gaan of de definitieve norm essentiële veranderingen inhoudt.

In de bijlagen 1 tot en met 3 zijn een drietal bouwplannen opgenomen, bekend voor gebruikers van het praktijkboek van een vorige versie van het Bouwbesluit. Deze bouwplannen zijn zodanig opgezet dat ze op alle punten voldoen aan Bouwbesluit 2012. Deze bouwplannen hebben dus al een voorbeeldfunctie. Bovendien worden ze gebruikt bij de voorbeelden die u in bijlage 4 aantreft. Bij deze voorbeelden is het antwoord direct achter de vraag geplaatst. In de tekst van dit boek wordt steeds verwezen naar een bijhorend voorbeeld.

Tot slot treft u in bijlage 5 een index aan, waardoor u de door u gezochte onderwerpen gemakkelijker terug kunt vinden.

OMGEVING
IN DE PRAKTIJK .nl

1 Omgaan met Bouwbesluit 2012

In dit hoofdstuk is in het kort de totstandkoming van Bouwbesluit 2012 geschetst, is uitgelegd hoe Bouwbesluit 2012 in elkaar zit, wat daar in behandeld wordt en op welke wijze dit moet worden gelezen.

1.1 Achtergrond Bouwbesluit 2012

In deze paragraaf wordt heel kort ingegaan op:

- de historie van het Bouwbesluit;
- de overige regelgeving in relatie tot Bouwbesluit 2012;
- de reikwijdte van Bouwbesluit 2012.

1.1.1 Historie van het Bouwbesluit

Het ontstaan en vastleggen van regels voor het bouwen gaat terug naar het begin van de 20^e eeuw. Voor de 20^e eeuw waren er wel bouwvoorschriften in Nederland, maar die regelden alleen zaken die nodig waren voor de openbare orde, veiligheid en gezondheid. Echter ten tijde van de industrialisatie met een grotere trek van arbeiders naar de steden en na diverse epidemieën werd de noodzaak voor goede huisvesting van arbeiders duidelijk. Dit resulteerde in de Woningwet van 1901. Hierin werd geregeld dat elke gemeente voorschriften moest vaststellen voor het bouwen, verbouwen en uitbreiden van een woning. Tevens moesten voorschriften worden gemaakt voor het 'behoorlijk bewonen' van een woning. Deze werden opgeschreven in een bouwverordening en bouwers moesten hieraan voldoen. Iedere gemeente kon hier zelf invulling aan geven waardoor de onderlinge verschillen relatief groot waren.

Tijdens de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog waren in een hoog tempo veel nieuwe woningen nodig. Die woningbouwproductie bestond veelal uit gelijksoortige woningen, die overal in Nederland werden gebouwd. De onderlinge gemeentelijke verschillen in regelgeving werkten daarbij belemmerend. Het Besluit Uniforme Bouwvoorschriften is in 1956 opgesteld om dit probleem op te heffen. Een in dit besluit opgenomen technisch voorschrift trad in de plaats van een technisch voorschrift uit de gemeentelijke bouwverordening als de desbetreffende eis in de verordening hoger was dan in het besluit.

Om de bouwverordeningen van de verschillende gemeenten beter op elkaar af te stemmen, heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in 1965 de eerste Model-Bouwverordening (MBV) gepubliceerd. In de jaren hierna heeft de VNG deze regelmatig geactualiseerd. In 1992 zijn met de inwerkingtreding van het Bouwbesluit de technische voorschriften waaraan de bouwwerken moesten voldoen vervallen. Een deel van het restant van de MBV is nu overgenomen in Bouwbesluit 2012. Wat nog resteert¹ zal later – onder meer in bestemmingsplannen – worden overgenomen, zodat de MBV op termijn volledig zal verdwijnen.

De roep naar uniformering van bouwvoorschriften werd in de loop der jaren steeds groter. De gemeentelijke verschillen waren en bleven te groot. Begin tachtiger jaren is het voorstel gekomen tot het maken van een landelijk Bouwbesluit: een algemene maatregel van bestuur die voor het hele

¹ Onderzoek verontreinigde bodem, stedenbouwkundige bepalingen (waaronder bepalingen voor parkeren) en de organisatie van de welstandscommissie.

land geldt en bouwvoorschriften bevat die waren gebaseerd op de gemeentelijke bouwverordeningen. Het doel hiervan was landelijke uniformering van voorschriften en waar mogelijk vereenvoudiging daarvan. Hierdoor zou het voor de bouwers en opdrachtgevers transparanter worden waaraan zij moesten voldoen. De wettelijke grondslag voor de bouwparagraaf lag in de Woningwet. De rechtspositie werd duidelijker.

In 1992 is de eerste fase van het bouwbesluit van kracht geworden, met voorschriften uit het oogpunt van veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu (de zogenaamde vijf pijlers). De in deze eerste fase van het Bouwbesluit gegeven voorschriften waren beperkt tot de bouwtechnische en woon- of inrichtingstechnische eisen waaraan een bouwwerk moet voldoen teneinde een bepaalde minimum-kwaliteit te waarborgen; een en ander ongeacht de plaats waar dat bouwwerk wordt opgericht. Hiervan kon alleen in bijzondere omstandigheden worden afgeweken door via de gemeente vrijstelling aan te vragen bij de minister. De voorschriften in de eerste fase van het Bouwbesluit waren voor woonfuncties zoveel mogelijk in prestatie-eisen gegeven. Voor utiliteitsbouw gold dit alleen voor kantoor- en logiesfuncties. De overige voorschriften waren slechts in beperkte mate in prestatie-eisen gegeven en nog overwegend in functionele eisen.

Met de tweede fase van het bouwbesluit werden ook alle utiliteitsgebouwen zoveel mogelijk in prestatie-eisen gegeven. Deze tweede fase werd in 1998 in het Staatsblad gepubliceerd. Deze tweede fase is echter pas met Bouwbesluit 2003 in werking getreden. Het beleidsvoornemen was destijds een "conversie" van het Bouwbesluit uit te voeren. Deze conversie hield in dat de voorschriften niet langer per gebruiksfunctie (toen nog gebouwfunctie genoemd) werden gesteld maar per beoordelingsaspect. Deze herziening omvatte een aanzienlijke verandering in systematiek en opbouw van het besluit. Inhoudelijk veranderde er niet veel. Het doel hiervan was een toegankelijker en gebruiksvriendelijker Bouwbesluit te maken, dat beter bruikbaar is voor de praktijk.

1.1.2 Overige regelgeving

Was de wettelijke grondslag voor het aanvragen van een bouwvergunning tot 2010 geregeld in de Woningwet, tegenwoordig is dit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (kortweg de Wabo). Onder de Wabo heet een bouwvergunning geen bouwvergunning meer, maar een omgevingsvergunning voor het bouwen. In het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de bijbehorende ministeriële regeling (Mor) is de procedure rondom de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen verder uitgewerkt. Specifiek zijn bijvoorbeeld de indieningsvereisten voor het aanvragen van een omgevingsvergunning voor het bouwen in de Mor opgenomen.

De grondslag voor het bouwbesluit zelf komt nog steeds voort uit de Woningwet. Dit zijn dus niet de procedurele voorschriften, maar de hoofdzakelijk technische voorschriften waaraan bouwwerken moeten voldoen.

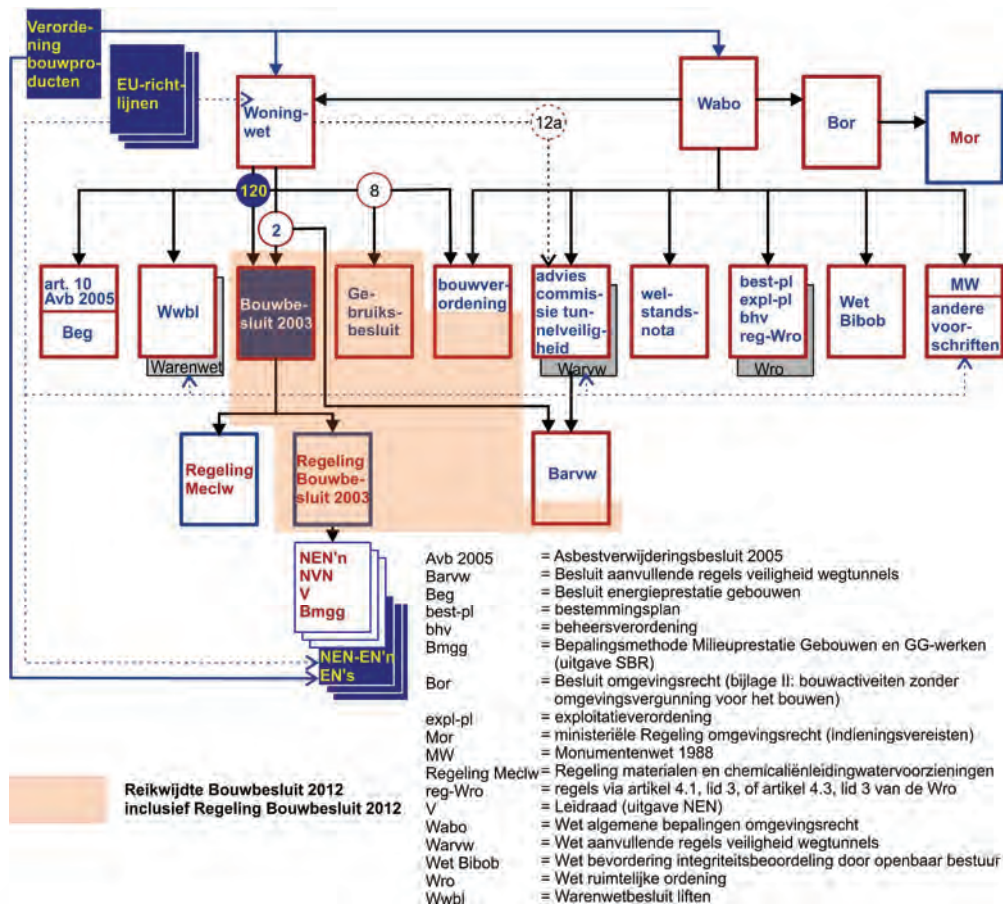
1.1.3 Reikwijdte Bouwbesluit 2012

Bouwbesluit 2012 bevat voorschriften voor het uitvoeren van bouwactiviteiten, bouwen, verbouwen, gebruiken en slopen van bouwwerken. Deze voorschriften gelden voor nieuwe en bestaande bouwwerken en zijn van toepassing op alle bouwwerken (woningen, kantoren, maar ook tunnels, bruggen en viaducten). Deze voorschriften stonden, zoals eerder beschreven, verspreid over diverse besluiten, regelingen en gemeentelijke bouwverordeningen². Door ze samen te voegen in één besluit ontstaat er een betere samenhang in de bouwregelgeving, wordt de regelgeving beter toegankelijk voor de gebruikers ervan en is er minder regeldruk. Tegelijk zijn de voorschriften aangepast op praktijkervaringen met de huidige regels en afgestemd met voorschriften uit milieu-regelgeving, externe veiligheid, arbo en monumentenzorg. Het gaat hierbij om het minimaal noodzakelijke niveau. Het wenselijke niveau zal in de praktijk hoger liggen. De markt is uiteraard vrij om een gewenst hoger niveau te ontwerpen en te realiseren.

² Bouwbesluit 2003 met bijbehorende Regeling Bouwbesluit 2003, het Gebruiksbesluit, paragraaf 2 van het Besluit aanvullende regels veiligheid wegtunnels en alle gemeentelijke bouwverordeningen.

In figuur 1 is een beeld gegeven van de wet- en regelgeving rondom het bouwen voor de inwerkingtreding van Bouwbesluit 2012. Hierin geeft een oranje vlak de reikwijdte van Bouwbesluit 2012 weer.

figuur 1 Positionering Bouwbesluit 2003

1.2 Opzet

In deze afdeling wordt ingegaan op:

- de indeling van Bouwbesluit 2012;
- de wijze waarop de voorschriften zijn gegeven;
- de aansturingstabel;
- de mate waarin afronden is toegestaan;
- de Regeling Bouwbesluit 2012

1.2.1 Indeling van Bouwbesluit 2012

Bouwbesluit 2012 bestaat uit 9 hoofdstukken, met als titels:

1. Algemene bepalingen
2. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van veiligheid

3. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van gezondheid
4. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van bruikbaarheid
5. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van energiezuinigheid en milieu
6. Voorschriften inzake installaties
7. Voorschriften inzake het gebruik van bouwwerken, open erven en terreinen
8. Bouw- en sloopwerkzaamheden
9. Overgangs- en slotbepalingen

In de hoofdstukken twee tot en met acht staan de inhoudelijke voorschriften. Deze hoofdstukken zijn onderverdeeld in afdelingen, waarbij elke afdeling de voorschriften geeft voor één beoordelingsaspect.

Een afdeling van de hoofdstukken twee tot en met vijf, die zowel voorschriften voor nieuwbouw als voor bestaande bouw bevat, bestaat uit twee paragrafen. In de eerste paragraaf zijn de voorschriften voor nieuwbouw opgenomen en in de tweede paragraaf de voorschriften voor bestaande bouw. Een afdeling die alleen voorschriften voor nieuwbouw bevat, is niet onderverdeeld in paragrafen. Bij die afdelingen is in de titel van de afdeling aangegeven dat ze alleen voor nieuwbouw gelden.

De hoofdstukken zes en zeven bevatten geen nadere onderverdeling in paragrafen. In deze hoofdstukken is in de titel van elke afdeling aangegeven of de voorschriften alleen voor nieuwbouw of voor nieuwbouw en bestaande bouw gelden. De bouw- en sloopvoorschriften in hoofdstuk acht gelden vanzelfsprekend alleen voor het bouwen, dus voor nieuwbouw (waaronder verbouw), respectievelijk voor het slopen van bestaande bouw.

1.2.2 Wijze van geven van voorschriften

De wijze waarop de voorschriften in Bouwbesluit 2012 zijn gegeven, kan worden opgesplitst in:

- de vorm van de voorschriften;
- het objectniveau van een voorschrift.

Vorm van de voorschriften

In de hoofdstukken twee tot en met acht zijn de inhoudelijke voorschriften van Bouwbesluit 2012 gegeven in functionele eisen en prestatie-eisen. Hierbij kan een prestatie-eis gegeven zijn als aanwezigheidseis of indienbepaling.

Functionele eis: Een voorschrift waarin een doel³ is weergegeven zonder dat concreet is aangegeven met welke prestatie aan dit doel geacht wordt te zijn voldaan.

Voorbeeld: Een te bouwen bouwwerk is zodanig dat brand en rook zich niet snel kunnen ontwikkelen (artikel 2.66, lid 1).

Prestatie-eis: Een voorschrift in de vorm van een ‘aanwezigheidseis’ of een ‘indienbepaling’ dat bestaat uit:

- een gekwantificeerde grenswaarde (niveau waaraan moet worden voldaan); en
- een onduidelijke bepalingmethode (bij voorkeur in NEN of NEN-EN); een triviale bepalingmethode wordt niet genoemd (zoals: voor het bepalen van een breedte, hoogte, oppervlakte en aantal).

Voorbeeld: Een zijde van een constructieonderdeel die grenst aan de buitenlucht en hoger ligt dan 13 m, voldoet aan brandklasse B, bepaald volgens NEN-EN 13501-1 (artikel 2.68, lid 2).

Hierin is de bepalingmethode: ‘bepaald volgens NEN-EN 13501-1’. De rest van de tekst van het voorschrift vormt de grenswaarde.

³ De hoofdoelen van Bouwbesluit 2012 zijn als pijlers in artikel 2 van de Woningwet weergegeven.

Aanwezigheidseis: Een prestatie-eis die aangeeft dat bij een bepaalde gebruiksfunctie, een bepaald 'iets' aanwezig moet zijn, dat aan een in het voorschrift gegeven prestatie moet voldoen.

Voorbeeld: Een gebruiksfunctie heeft ten minste het aantal in tabel 4.8 aangegeven toiletruimten (artikel 4.9, lid 1). De verlangde aanwezigheid zijn hier de toiletruimten (waarvoor bepaalde prestaties zijn voorgeschreven).

Indienbepaling: Een prestatie-eis die aangeeft dat bij een bepaalde gebruiksfunctie aan een in het voorschrift gegeven prestatie moet zijn voldaan, indien 'iets' aanwezig is, of wanneer 'iets' aan de orde is. Het is hierbij echter niet noodzakelijk dat het woord 'indien' in het voorschrift staat.

Voorbeeld: Het voorbeeld dat is gegeven onder prestatie-eis. Het indien object is: 'hoger ligt dan 13 m'.

Elke paragraaf (of afdeling) begint met een eerste artikel, dat maximaal uit drie leden bestaat. Wanneer het eerste artikel uit drie leden bestaat, hebben de leden de volgende inhoud:

Lid 1: Functionele eis.

Lid 2: Aan de functionele eis wordt voldaan als aan de via de aansturingstabel (wordt behandeld in § 1.2.3) aangestuurde voorschriften (doorgaans prestatie-eisen) wordt voldaan.

Lid 3: De functionele eis geldt niet voor gebruiksfuncties waarvoor in de tabel geen voorschrift is aangewezen.

In de volgende situaties ontbreekt het derde artikellid:

- Als voor alle gebruiksfuncties één of meer prestatie-eisen gelden. In dat geval is dat derde lid overbodig.
- Als de wetgever heeft bepaald dat, in het geval voor een gebruiksfunctie geen enkel voorschrift is aangestuurd, de functionele eis van toepassing moet zijn. Bij nagenoeg alle eisen voor brandveiligheid is dit het geval. Het bevoegd gezag heeft hierbij de taak om te beoordelen of aan de functionele eis is voldaan. Hij kan bij een beoordeling van een aanvraag van een omgevingsvergunning voor het bouwen verlangen dat de aanvrager aannemelijk maakt dat aan de functionele eis is voldaan.

Zie: **voorbeeld 1** (blz. 279).

Objectniveaus

De inhoudelijke voorschriften van Bouwbesluit 2012 zijn op verschillende objectniveaus gegeven. De volgende objectniveaus kunnen hierbij worden onderscheiden:

1. perceel (dat bestaat uit bebouwing, open erf en terrein);
2. bouwwerk;
3. gebruiksfunctie;
4. ruimte;
5. constructieonderdeel (zoals een scheidingsconstructie of een vloer);
6. installatie;
7. materiaal;
8. gebruik (zoals het plaatsen van inrichtingselementen en het opslaan van goederen).

In Bouwbesluit 2012 is er zoveel mogelijk naar gestreefd om de inhoudelijke voorschriften in de vorm van prestatie-eisen op het objectniveau gebruiksfunctie te geven. Denk bijvoorbeeld aan de energieprestatiecoëfficiënt (EPC), die geldt als grenswaarde voor een gebruiksfunctie. Materiaal is het laagste bouwkundige objectniveau van het besluit. Denk bijvoorbeeld aan de eis die is gesteld aan het materiaal van een open haard of het materiaal van een drinkwaterleidinginstallatie.

1.2.3 Aansturingstabel

Wanneer Bouwbesluit 2012 voor verschillende gebruiks- en subgebruiksfuncties uiteenlopende voorschriften geeft, wordt gebruik gemaakt van een aansturingstabel. Hierbij geldt, dat wanneer in een afdeling voor het merendeel van de gebruiksfuncties dezelfde prestatie-eisen gelden, deze in de aansturingstabel kunnen zijn samengevoegd onder de titel: 'alle niet hierboven genoemde gebruiksfuncties'.

Zie: **voorbeeld 2** (blz. 279).

1.2.4 Afronden

De grenswaarden (niveaus waaraan moet worden voldaan) in Bouwbesluit 2012 zijn exacte getallen. Als een hoogte van 2,6 m is voorgeschreven, dan is een hoogte van 2,599 m in strijd met Bouwbesluit 2012. De hoogte mag dus **niet** naar boven worden afgerond. Het spreekt voor zich dat een betere prestatie altijd wel mag worden gerealiseerd.

Echter, als een NEN-norm waar Bouwbesluit 2012 naar verwijst regels voor het afronden geeft, dan moeten die regels worden toegepast. Dit geldt dus ook als de afronding ertoe leidt dat een iets gunstiger waarde mag worden aangehouden dan is berekend of gemeten. Een voorbeeld is de afronding van de gebruiksovervlakte (GO), die in § 1.5.1 van dit boek wordt besproken. Is bijvoorbeeld een GO van 78,25 m² berekend, dan wordt dit volgens de regels van NEN 2580 afgerond naar 78,3 m² (afronden op 1 decimaal voor een GO ≥ 10 m² en < 100 m²).

1.2.5 Regeling Bouwbesluit 2012

In Bouwbesluit 2012 staat op verschillende plaatsen dat bij ministeriele regeling een voorschrift kan worden gegeven. Deze voorschriften worden opgenomen in de Regeling Bouwbesluit 2012⁴. Deze regeling bevat de volgende hoofdstukken:

1. Algemene bepalingen;
 - 1.1 Begripsbepalingen;
 - 1.2 NEN;
 - 1.3 CE-markeringen⁵;
 - 1.4 Kwaliteitsverklaringen;
 - 1.5 Inspectieschema's;
2. Brandveiligheidsvoorschriften;
 - 2.1 Opvang- en doorstroomcapaciteit;
 - 2.2 Ontruimingsinstallatie en geluidssignaal;
3. Duurzaam bouwen;
4. Scheiden bouw- en sloopafval;
5. Nadere voorschriften omtrent de toepassing van normen;
 - 2.3 Nieuwbouw;
 - 2.4 Bestaande bouw;
6. Overgangs- en slotbepalingen.

De belangrijkste reden dat voorschriften in een ministeriële regeling worden opgenomen is, dat bepaalde voorschriften regelmatig aanpassing behoeven. Een voorbeeld zijn de normen die door het NEN (voor Nederlandse normen) of het CEN (voor Europese normen) regelmatig worden aangepast. Bij ministeriële regeling kan daar zo nodig soepel en snel op worden ingespeeld.

1.3 Bouwwerkfasen

Bouwbesluit 2012 geeft voorschriften voor in figuur 2 schematisch aangegeven bouwwerkfasen.

⁴ Uit is gegaan van de Regeling Bouwbesluit 2012 (concept).

⁵ De verwijzing naar de Regeling Bouwbesluit 2012 (concept) is van toepassing voor de Richtlijn bouwproducten (RPD).

Verder lezen?

Met een abonnement op het [dossier Bouwregels](#) heeft u toegang tot de digitale versie van het Praktijkboek Bouwbesluit 2012, maar ook toegang tot jurisprudentie, wet- en regelgeving, vraag&antwoord en meer.

U kunt hier [Praktijkboek Bouwbesluit 2012](#) bestellen.